ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ

Поняття Основного закону держави. Конституція України. Повноваження Конституційного суду України – 9 клас

Захарчук Валентина · 29.11.2021

Завдання до уроку:1) Прочитай текст тут або за підручником (параграф 10). 2) Переглянь відеоматеріали до теми.***3) Виконай письмово завдання 5 (після тексту).***

1. Які суспільні відносини врегульовує конституційне правоКонституційне право — це система правових норм, що врегульовують найважливіші суспільні відносини, які складаються в процесі організації та здійснення державної влади. Серед них виділяють відносини, які:• характеризують державний і суспільний лад;• визначають засади правового статусу особи;• визначають особливості організації державної влади — систему, порядок формування і компетенцію її органів;• визначають систему,

Матеріал для особистого використання. Поширення без посилання на джерело заборонено.
history-teacher.com/?p=682

порядок формування та компетенцію місцевого самоврядування;• визначають засади економічної системи суспільства — форми власності, способи виробництва та принципи їх захисту.

Джерелами конституційного права України є:
• Конституція України — основне джерело права;
• конституційні закони — закони, що вносять зміни й доповнення до Конституції;
• звичайні закони, що містять конституційно-правові принципи й норми;
• інші акти Верховної Ради України та акти всеукраїнського референдуму;
• укази й розпорядження Президента України;
• постанови й розпорядження Кабінету Міністрів України;
• окремі акти представницьких органів місцевого самоврядування;
• нормативно-правові акти Конституційного Суду України;
• міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Чому Конституцію називають Основним Законом держави

Слово «конституція» походить із латини й буквально означає «устрій, організація чого-небудь». В українській мові це слово й досі зберігає своє друге значення: будова тіла людини і тварини. У Давньому Римі «конституціями» називалися особливо важливі закони, що, як правило, видавалися імператором. Пізніше, зі створенням Римської католицької церкви та її Святого престолу в Римі, конституції почали видавати папи римські. Нині під конституцією розуміють Основний Закон держави, який містить загальні положення про її державний устрій та форму правління. Для сучасних конституцій обов'язковим є закріплення в них прав та свобод людини і громадянина й гарантій їх дотримання.

Конституція — Основний Закон держави, який закріплює державний і суспільний лад, особливості взаємовідносин особи й держави, організації та здійснення державної влади, визначає основні державно-правові інститути, порядок їхньої організації та компетенцію й таким чином установлює принципи регулювання суспільних відносин.

Особливості конституції:
• є головним джерелом національного права України, ядром усієї правової системи, юридичною базою чинного законодавства;
• має найвищу юридичну силу;
• має високий рівень стабільності, яка забезпечується особливим, ускладненим порядком внесення до неї змін і доповнень;
• визначає принципи взаємовідносин суспільства й держави, держави та окремих соціальних груп;
• закріплює правовий статус особи;
• діє на всій території держави.

ЗАВДАННЯ 1. Попрацюйте із джерелом права. Спираючись на текст преамбули (вступної частини) Конституції України, доведіть, що наша держава обрала шлях демократичного розвитку. Зверніть увагу на такі питання:
1) Від чийого імені приймається Основний Закон, на основі яких нормативних актів?
2) Як визначається в преамбулі мета державного будівництва?

history-teacher.com

3) Які завдання оголошуються пріоритетними?

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року Верховна Рада України від імені Українського народу — громадян України всіх національностей,

• виражаючи суверенну волю народу,

• спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення,

• дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України, прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та прийдешніми поколіннями,

• керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням,

• приймає цю Конституцію — Основний Закон України.

3. Які розділи містить Конституція України

Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р., складалася зі 161 статті, містила преамбулу, 15 розділів, із яких розділ XV містив перехідні положення. Із внесенням 6 червня 2016 р. змін до Основного Закону загальна кількість розділів скоротилася до 14, а кількість статей збільшилася до 166.

СТРУКТУРА КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Преамбула	Вступна частина, що виражає сутність Основного Закону
Розділ I. Загальні засади	Визначає основи державного та суспільного ладу України
Розділ II. Права, свободи та обов’язки людини і громадянина	Містить принципи та гарантії дотримання прав і свобод людини й громадянина в Україні, перелік основних із них, а також обов’язки, що накладаються Україною
Розділ III. Вибори. Референдум	Містить загальні принципи функціонування в Україні форм прямої демократії (виборів, референдумів)
Розділ IV. Верховна Рада України	Установлює загальні засади функціонування, повноваження Верховної Ради України, її місце в системі органів державної влади, основи правового статусу народного депутата
Розділ V. Президент України	Визначає основи правового статусу Президента України, його повноваження та місце в системі органів державної влади
Розділ VI. Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади	Установлює загальні засади функціонування, повноваження Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, їх місце в системі органів державної влади
Розділ VIII. Правосуддя	Визначає основні принципи відправлення правосуддя в Україні, основи правового статусу суддів; завдання прокуратури та адвокатури
Розділ IX. Територіальний устрій України	Визначає засади та систему територіального устрою України

history-teacher.com

Матеріал для особистого використання. Поширення без посилання на джерело заборонено.
history-teacher.com/?p=682

Розділ X. Автономна Республіка Крим	Визначає статус та повноваження органів влади Автономної Республіки Крим, засади їх відносин з органами державної влади України
Розділ XI. Місцеве самоврядування	Визначає засади здійснення права на місцеве самоврядування в Україні, систему органів місцевого самоврядування
Розділ XII. Конституційний Суд України	Визначає статус Конституційного Суду України
Розділ XIII. Внесення змін до Конституції України	Визначає порядок внесення змін до Конституції України
Розділ XIV. Прикінцеві положення	Визначає порядок набуття чинності Конституцією України, установлює День Конституції України як державне свято
Розділ XV. Перехідні положення	Вирішує питання, пов’язані з набуттям чинності Конституцією України

ЗАВДАННЯ 2. Ознайомтеся з назвами та стислою характеристикою розділів Конституції, вміщеними в таблиці «Структура Конституції України».
Зміст яких розділів вам уже знайомий? Які розділи Основного Закону ви вважаєте найважливішими? Обґрунтуйте свою думку.

4. У чому полягають завдання Конституційного Суду України

В Україні визнається й діє принцип верховенства права. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції і мають їй відповідати. Усі владні органи держави обмежені правом і зобов’язані здійснювати свої повноваження тільки в межах, визначених Конституцією й законами України.

В Україні існує спеціальний орган, який:

• розглядає питання відповідності законів та, у передбачених Конституцією України випадках, інших нормативно-правових актів (актів Президента України; актів Кабінету Міністрів України; правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим) Конституції України;
• дає офіційне тлумачення Конституції України.

Цей орган має назву Конституційний Суд України.

Конституційний Суд України — незалежний, спеціальний судовий орган, основним завданням якого є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України.

ЗАВДАННЯ 3. Попрацюйте із джерелом права. Ознайомтеся зі статтею 148 Конституції України та дайте відповіді на запитання.
1) Як формується склад Конституційного Суду України? Як ви вважаєте, чому встановлений саме такий порядок формування цього органу?
2) Які вимоги висуваються до суддів Конституційного Суду України?
3) Чим, на вашу думку, обумовлені обмеження термінів перебування суддів Конституційного Суду України та його голови на їхніх посадах?

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Стаття 148. До складу Конституційного Суду України входять вісімнадцять суддів Конституційного Суду України.
Президент України, Верховна Рада України та з’їзд суддів України призначають по

history-teacher.com

шість суддів Конституційного Суду України.
Відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України здійснюється на конкурсних засадах у визначеному законом порядку.
Суддею Конституційного Суду України може бути громадянин України, який володіє державною мовою, на день призначення досяг сорока років, має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п’ятнадцять років, високі моральні якості та є правником із визнаним рівнем компетентності.
Суддя Конституційного Суду України не може належати до політичних партій, профспілок, брати участь у будь-якій політичній діяльності, мати представницький мандат, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької чи творчої.
Суддя Конституційного Суду України призначається на дев’ять років без права бути призначеним повторно.
Суддя Конституційного Суду України набуває повноважень з дня складення ним присяги на спеціальному пленарному засіданні Суду.
Конституційний Суд України на спеціальному пленарному засіданні Суду обирає зі свого складу Голову шляхом таємного голосування лише на один трирічний строк.

ВИСНОВКИ

• Головною цінністю демократичного суспільства є Конституція — документ, який визначає правила взаємодії держави і громадянина, засади функціонування держави, права, свободи й обов’язки громадянина та гарантії держави в їх реалізації.
• Науковці стверджують, що знання громадянами основних положень Конституції є однією з головних умов ефективної дії механізмів прийняття і реалізації актів прямого народовладдя, утвердження правової держави та громадянського суспільства.
• Існуюча практика засвідчує, що забезпечувати права людини, невідомі або не доведені до широкої громадськості, неможливо. Ось чому вже зі шкільних років юним громадянам варто розпочати знайомство з Основним Законом своєї держави.

ЗАПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ

1. Дайте визначення поняття «конституція».
2. Визначте, у чому полягає специфіка конституційного права.
3. Доповніть схему «Державний лад України», спираючись на текст Конституції України (розділ I «Загальні засади»).

4. Подайте у вигляді схеми структуру конституційних правовідносин.
5. Цікава ваша думка! Світова юридична наука та практика конституціоналізму визначили принципи, яким має відповідати прогресивний конституційний лад. Провідними серед них визначено: демократизм, суверенність, гуманізм, реальність, гарантованість дотримання прав людини. Як ви вважаєте, наскільки конституційний лад нашої держави відповідає цим високим стандартам? Свою позицію обґрунтуйте.

history-teacher.com

Матеріал для особистого використання. Поширення без посилання на джерело заборонено.
history-teacher.com/?p=682